

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 4Ps/3/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3820202081
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Chmelanová
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2021:3820202081.4

Uznesenie

Okresný súd Prievidza vo veci nesvojprávnej K. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom T., XX. augusta XX/X, zastúpenej kolíznym opatrovníkom: Mesto Handlová, za účasti opatrovníčky nesvojprávnej: K. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom T., XX. augusta XX/X, o zmenu opatrovníka, takto

rozhodol:

I. Súd konanie z a s t a v u j e.

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Na základe podnetu Mesta Handlová zo dňa 21.04.2020 podaného vo veci sp.zn. 10Ps/5/2013 Okresného súdu Prievidza Okresný súd Prievidza v tejto veci začal uznesením č. k. 4Ps/3/2020-13 zo dňa 19.05.2020 konanie o zmenu opatrovníka nesvojprávnej K. L. bez návrhu. Začatiu konania bez návrhu predchádzalo podanie správy Mestom Handlová zo dňa 18.12.2019 a zo dňa 21.04.2020. Zo správy z 18.12.2019 vyplýva, že nesvojprávna žije v spoločnej domácnosti so svojimi rodičmi K. a C. L. v 1-izbovom mestskom byte v T.. Domácnosť je mierne zanedbaná, izba je založená rôznymi, podľa mestského úradu, nepotrebnými vecami, zariadenie je staré. Obidvaja rodičia nesvojprávnej sú poberateľmi invalidného dôchodku a sama opatrovaná poberá tiež invalidný dôchodok a kompenzačný príspevok. Pri vykonanej návšteve v domácnosti dňa 18.12.2019 bola opatrovaná pokojná, matka uvádzala, že s ňou nie sú žiadne problémy a že jej zdravotný stav je nemenný. Opatrovaná je nechodiaca, inkontinentná, nerozpráva, len vydáva zvuky, vyžaduje 24-hodinovú starostlivosť. Opatrovnička nesvojprávnej má Downov syndróm a jej otec JO.. je psychiatrický pacient. Starostlivosť o nesvojprávnu je taká, ako im umožňuje ich zdravotný stav a mentálna úroveň. Opatrovaná má všetko šatstvo veľmi staré, podľa názoru mestského úradu Handlová je veľmi chudá, úrad nevie však posúdiť, či je to dôsledkom ochorenia alebo zlej starostlivosti. Nesvojprávna spĺňa podmienky na umiestnenie v zariadení sociálnych služieb, ale opatrovníčka odmieta podpísať žiadosť o jej umiestnenie v zariadení. Podľa názoru mestského úradu by nesvojprávnej bolo v príslušnom zariadení oveľa lepšie ako doma, vzhľadom na mentálnu úroveň rodičov. V správe zo dňa 21.04.2020 mesto Handlová uviedlo, že rodinu nesvojprávnej eviduje od roku 2013, už v roku 2013 na základe podnetov od susedov a rodinných príslušníkov K. L. staršej poukázali na nepriaznivú situáciu a podľa mestského úradu aj zanedbávanie starostlivosti o nesvojprávnu zo strany nie len opatrovníčky, ale aj otca. Súd rozhodoval vo veci 10Ps/5/2013 zamietnutím návrhu. V súčasnosti (k času podania správy z 21.04.2020) príbuzní matky nesvojprávnej nie sú ochotní spolupracovať s mestským úradom ani s rodinou. Podľa mestského úradu sa situácia v rodine zhoršuje. Obaja rodičia sa sťažujú na to, že sa im zhoršuje zdravotný stav, ale na druhej strane tvrdia, že starostlivosť o nesvojprávnu zvládajú. Podľa názoru mestského úradu Handlová neschopnosť opatrovníčky a jej manžela postarať sa o nesvojprávnu nehodnotia z ich strany ako vedomé a úmyselné, ale úrad je presvedčený, že rodičia nemajú žiadne schopnosti ani zručnosti zabezpečovať starostlivosť a ich mentálna úroveň je limitom pri zabezpečovaní starostlivosti o nesvojprávnu i o domácnosť. Nesvojprávna je citovo naviazaná najmä na svoju matku, nakoľko cudzích ľudí ani nepozná, rodičia ju zoberú von medzi ľudí len pár krát do roka.

V súčasnej dobe nedokáže mestský úrad nikoho z rodiny matky nesvojprávnej presvedčiť, aby sa stal opatrovníkom nesvojprávnej, otec nesvojprávnej nemá žiadnu rodinu. Ak by súd opätovne prejednával zmenu opatrovníka, opatrovníkom nemôže byť ani mesto Handlová, nakoľko nemôže zabezpečovať 24-hodinú starostlivosť nesvojprávnej. Mohlo by hospodáriť len s dôchodkom nesvojprávnej a tak dohliadať na zabezpečenie všetkých materiálnych potrieb nesvojprávnej. Ak by súd určil za opatrovníka Mesto Handlová, mesto vidí vo výkone funkcie opatrovníka aj ďalšie úskalía v tom, že správanie otca nesvojprávnej by bolo voči úradu ešte arogantnejšie a agresívnejšie ako v súčasnosti a do svojho bytu by pracovníkov úradu nevpustil. Jedinú možnosť vidí mestský úrad v umiestnení nesvojprávnej, prípadne i jej matky v zariadení sociálnych služieb. Ponechal na rozhodnutí súdu, či začne pojednávanie vo veci zmeny opatrovníka, prípadne o umiestnení nesvojprávnej v zariadení.

2. Opatrovníčka nesvojprávnej so zmenou opatrovníka nesúhlasila, pretože sa o nesvojprávnu stará, dcéra ju má rada, nesvojprávna je zvyknutá na ňu a na otca, bez nich by neprežila.

3. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom opatrovníčky nesvojprávnej, vyjadrením kolízneho opatrovníka, vzhľadnutím nesvojprávnej, oboznámením sa s oznámením kolízneho opatrovníka zo dňa 11.9.2020, správou kolízneho opatrovníka zo dňa 9.9.2020, lekárskou správou MUDr. Jána Šplehu zo dňa 21.8.2020 a zo dňa 7.12.2020, lekárskou správou MUDr. Moniky Cagáňovej z 3.11.2020, oznámeniami F. G., K. W., D. H., obsahom spisov sp.zn. 13Ps/22/2005, 10Ps/5/2013 tunajšieho súdu, na základe čoho zistil tento stav:

4. Rozsudkom Okresného súdu Prievidza č.k. 13Ps/22/2005-19 zo dňa 27.5.2005 bola K. L., nar. XX.XX.XXXX pozbavená spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu a za opatrovníčku jej bola ustanovená K. L., nar. XX.XX.XXXX. Súd mal za preukázané, že u posudzovanej K. L., nar. XX.XX.XXXX sa jedná o ťažký stupeň duševnej zaostalosti podmienený Downovou chorobou, trizomiou 21. chromozómu, jej telesný stav vykazuje príznaky Downovej choroby, a to nízky vzrast zodpovedajúci veku 6 rokov, šikmé očné štrbiny a makroglosiu. Z obsahu znaleckého posudku vyplynulo, že posudzovaná pre svoj život vyžaduje stály dozor a pomoc inej dospelšej osoby, a to aj pri základných životných úkonoch. Oprávnením aj povinnosťou opatrovníčky podľa rozhodnutia súdu je starať sa o opatrovanú, preberať za ňu dôchodok, zastupovať je pred súdmi, orgánmi verejnej správy, peňažnými a finančnými ústavami, orgánmi činnými v trestnom konaní, notárskymi úradmi a spravovať jej veci tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich majetkových právach. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 14.07.2005. Vo veci sp. zn. 10Ps/5/2013 tunajšieho súdu rozhodol súd vo veci o zmenu opatrovníka tak, že návrh zamietol. Rozsudok č.k. 10Ps/5/2013-38 zo dňa 15.04.2014 nadobudol právoplatnosť 13.06.2014. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia súdu vyplýva, že opatrovníčka nesvojprávnej si svoju povinnosť vyplývajúcu z jej funkcie plní riadne, že nebolo preukázané, že by zanedbávala svoje povinnosti, ohrozovala výživu nesvojprávnej, prípadne neposkytovala jej osobnú starostlivosť, na ktorú je odkázaná. Je v záujme nesvojprávnej, aby opatrovníctvo vykonávala osoba, ktorá je jej matkou, pretože ju dôverne pozná a spájajú ich vzájomné citové väzby. Nie je vhodná zmena prostredia a osoby, ktorá by vykonávala funkciu opatrovníka, pretože nesvojprávna nerozpráva, nekomunikuje a jej celodenný režim a potreby vedia najlepšie posúdiť a uspokojiť rodičia. Na prostredie u rodičov je nesvojprávna zvyknutá, pretože v ňom býva od svojho narodenia. Súd v danej veci konal z úradnej povinnosti, keď začal konanie o zmenu opatrovníka nesvojprávnej rovnako na základe podnetu mesta Handlová, ktoré udávalo, že opatrovníčka svoju funkciu nevykonáva riadne a v záujme nesvojprávnej, že v domácnosti chýbali potravinové zásoby, že otec nesvojprávnej nehospodárne nakladá s finančnými prostriedkami rodiny, že opatrovníčka, ktorá je jej matkou trpí Downovým syndrómom, mentálnou retardáciou, otec je mentálne retardovaný s poruchou osobnosti. Mesto Handlová vtedy navrhlo, aby vzhľadom na zdravotný stav opatrovníčky a správanie otca boli nesvojprávna s opatrovníčkou umiestnené v zariadení sociálnych služieb.

5. Z vyjadrenia kolízneho opatrovníka vyplýva, že podľa neho situácia v rodine nie je dobrá dlhodobo. Nemožno povedať, že by sa rodičia nechceli starať o posudzovanú alebo by naschvál zanedbávali starostlivosť o ňu, ale o posudzovanú sa starajú vzhľadom na ich mentálne schopnosti. Po podaní ostatnej správy z 21.04.2020 sa od opatrovníčky nesvojprávnej dozvedel, že manžel opatrovníčky pán D. si vzal úver v Poštovej banke vo výške 20.000,- eur so splátkou 300,- eur mesačne a ďalší úver so splátkou 113,- eur mesačne na elektrickú kolobežku. Rodina napriek tomu, že má príjem, je bez finančných prostriedkov, opatrovníčka nedokáže hospodáriť s finančnými prostriedkami, nepozná hodnotu peňazí. Pri návštevách v domácnosti bola chladnička prázdna alebo poloprázdna. Rodina

chodí na nákupy po tom ako dostanú invalidný dôchodok a urobia veľký nákup, ale po 10 dňoch sa potraviny minú. Pán Krnčok navštevuje psychiatra a jeho odborným lekárom je MUDr. Špleha. Pri ostatnej návšteve rodiny dňa 20.08.2020 (rodina nebola o návšteve vopred informovaná) boli zistené vyššie uvedené úvery, v domácnosti boli veľmi slabé zásoby potravín, v chladničke bolo mlieko, maslo, položené 2 hrnce s navareným jedlom. Čistota v domácnosti bola relatívne v poriadku. Domácnosť bola zariadená byte starším nábytkom, posudzovaná ani jej opatrovníčka nemali nové ošatenie. Už v roku 2013 mala posudzovaná problémy so zubami a mala by sa podrobiť operačnému zákroku, doteraz tento problém nie je vyriešený. Príjem do rodiny je vo výške 1.100,- eur, náklady na bývanie sú 234,84 eur mesačne, dlžoba na byte nie je žiadna. Rodina býva v mestskom byte. Napriek staršiemu nábytku a oblečeniu majú v domácnosti 2 plazmové TV. Opatrovníčka ani posudzovaná nenavštevujú psychiatra. Mesto Handlová nemá ďalšie možnosti starostlivosti o túto rodinu ako vykonávanie kontrol. Mesto Handlová by bolo najradšej, ak by sa opatrovnictva ujal niekto z rodiny, napríklad niektorá zo sestier opatrovníčky.

6. Kolízny opatrovník po podaných správach doplnil, že pri návšteve rodiny L. dňa 03.02.2021 zistil, že v domácnosti boli zásoby potravín, nie však na dlhšie obdobie. V mrazničke mali mäso, hurky. V domácnosti bol cukor, med, múka, olej. V čase návštevy opatrovníčka práve prebaľovala a prezliekala nesvojprávnu. V domácnosti nebolo vnímať napätie. Pán L. pri rozhovore rozpráva nahlas, ba až kričí. Kolízny opatrovník má vedomosť, že rodina medzi časom rodina predala kolobežku, ale splácať ju musia naďalej. Výrazné zmeny v domácnosti nezistili. Vnímali v domácnosti novú chladničku. Nemôže povedať, že by rodičia cielene zanedbávali starostlivosť o nesvojprávnu. Má vedomosť o tom, že pani L. varí, ale nemá vedomosť o tom, koľko je schopná nesvojprávna zjesť. Vníma miňanie peňazí zo strany pána O. za nezmyselné veci. Vníma, že nesvojprávna potrebuje zubnú starostlivosť, pretože má dlhodobu zanedbané zuby Mesto Handlová nechce byť opatrovníkom nesvojprávnej. Môže poskytovať rodine sociálnu pomoc a aj ju poskytuje vo forme potravín hygienického balíčka, sociálnym poradenstvom. Aktivita mesta Handlová je sťažená v komunikácii s p. L.. V prípade, že by súd ustanovil za opatrovníka mesto Handlová, riešenie vidí v umiestnení nesvojprávnej v sociálnom zariadení.

7. Opatrovníčka U. matka nesvojprávnej uviedla, že sa o dcéru (nesvojprávnu) stará, dcéra chodí čistá, nemá všetky veci staré, kúpila jej nové tričko, nohavice, tenisky. Dcéra ju má rada, dcéra by nemohla byť bez nej. Stále spomína otca. Opatrovníčka popísala denný režim nesvojprávnej takto: keď dcéra vstane, umyje ju, oblečie, prichystá jej jesť, dá jej chlebič, polievocku, ovocie, postrúha jej jablko, dcéra má rada salám, zje chlebič so salámou. Dcéra jej sama povie, keď má dosť, nehladuje. Cez deň sa baví s N. (dcérou), dcéra má doma hračky, bábiku, chodievala s ňou von, poprechádzala sa, sadnúť na lavičku, cvičí s ňou, lebo má slabé nohy. Prebaľuje ju, kúpe, manžel jej pomáha pri dvíhaní dcéry. Posudzovaná jej dá pusku, tak prejavuje, že ju má rada. Poprela, že by doma mala prázdnu chladničku a že by od susedov pýtala peniaze. Nevie si predstaviť, že by posudzovaná bola v zariadení a ona doma. Dcéra by sa v zariadení bála. V žiadnom prípade nesúhlasí, aby bola dcéra daná do zariadenia. Dcéru má rada, je to jej jediná dcéra. Niet nikoho, kto by sa mohol o jej dcéru postarať, jej sestry majú svoje starosti, každý sa stará o seba, rodičov už nemá. Sestry sú vydaté a majú svoje rodiny. F. G. býva v U. R., dvojičky K. W. a D. H., bývajú v T. H. a v A.. Navštevujú sa málo. Opatrovníčka navštevuje MUDr. Šplehu a kardiológa. Užíva lieky proti bolesti na chrbticu. Posudzovaná je evidovaná u MUDr. Šplehu. K iným lekárom nechodí, neužíva žiadne lieky. Keď je posudzovaná chorá, ide s ňou k lekárovi, na pokyn lekára ide s posudzovanou na kontrolu, vyšetrenie.

8. K pomerom opatrovníčky bolo zistené, že je vydatá. Rodičia manžela zomreli. Vyrastala v detskom domove. Skončila osobitnú školu v 7. triede, čítať vie, vie variť, vyšívateľ. Po škole sa vydala, 17.05. mali s manželom výročie svadby. Je invalidná. Manžel skončil rovnako osobitnú školu, následne robil na bani. Opatrovníčka uviedla, že manžela nikdy neopustí, má ho rada. Manžel sa k nej správa dobre, slušne, aj k dcére je dobrý, ľúbi K., nikdy jej neublížil, nikdy si nedovolí ani ženu udrieť. Nikdy by ho nevyhodila z bytu. Nevedela by bez neho byť. Poberá invalidný dôchodok vo výške 330,- eur mesačne. Dcéra K. poberá dôchodok rovnako vo výške 330,- eur a manžel poberá dôchodok 130,- eur. Z dôchodku kupuje stravu, mäso, to, čo chýba, napr. múku a podobne, zaplatí za byt, vodu. Invalidný dôchodok, ktorý poberá K. necháva a platí z neho, čo treba. Na byte a vode nemajú dlžobu. Opatrovníčka potvrdila, že manžel si zobral úver, zaň kúpili novú chladničku, práčku a sporák. Úver splácajú zo svojich dôchodkov. Kolobežka nie je kúpená na úver. Poprela, že by si od susedov pýtali peniaze. Na otázku sudcu odpovedala, že mlieko stojí 1 eur, chlieb 1,50 eur a tričko, čo kúpili posudzovanej v čínskom obchode v Handlovej na námestí na detskom oddelení, stálo 3,50 eur.

9. Opatrovníčka priviedla na pojednávane aj posudzovanú dcéru. Sudca konštatoval, že opatrovníčka priviedla posudzovanú sediacu na invalidnom vozíku. podľa opatrovníčky posudzovaná vie chodiť, vedela by prejsť po pojednávacej miestnosti, ale po pokuse o chôdzu, sa posudzovaná chôdzi bránila. Sudca tiež konštatoval, že komunikácia s posudzovanou nie je možná, na otázky sudcu neodpovedá. Počas pojednávania vydávala posudzovaná nezrozumiteľné zvuky, nezrozumiteľné slová, povedala napríklad „papa“, „ahoj“, „titi“, „mama“. Obracala sa na matku, po oslovení sudcu menom O., sa posudzovaná pozrela na mamu a potom sklonila hlavu. Posudzovaná mala oblečený ružový pulóver s dlhým rukávom, fialové nohavice, na hlave mala biely klobúčik, oblečenie bolo čisté. Opatrovníčka uviedla, že ak posudzovaná vydávala zvuky, rozumie jej, že posudzovaná chce papať a keď jej opatrovníčka podala chlebík s maslom, posudzovaná následne chlieb jedla. Sudca konštatoval, že pokiaľ posudzovaná aj vydávala nezrozumiteľné zvuky, matka (opatrovníčka) jej rozumie a vie, čo posudzovaná chce, napríklad jesť, ísť preč a pod. Keď sa jej matka opýtala, čo chce povedať, posudzovaná odpovedala „ee“. Podľa opatrovníčky je posudzovaná plienkovaná a slovom „titi“ povedala, že išla autom. Keď sa opatrovníčka obrátila k posudzovanej s otázkou: „dáš mi pusu?“ , posudzovaná dala opatrovníčke pusu.

10. Opatrovníčka O. doplnila, že majú doma stravu. Medzičasom si manžel nevzal žiadnu ďalšiu pôžičku, dosť už bolo pôžičiek, vie, že nemôžu kupovať hlúposti, ona už nechce žiadnu pôžičku. K.e v poriadku, je zdravá. Ak mesto Handlová povedalo, že by nesvojprávnu dalo do sociálneho zariadenia, uviedla, že dcéru nedá nikomu, bez dcéry by neprežila. Momentálne (počas pojednávania) nesvojprávna s ocinom vonku na vozíku. Opatrovníčka zopakovala, že v domácnosti majú novú chladničku, práčku, sporák, veci kupovali v predminulom roku. Ona dáva lieky svojmu manželovi, manžel je hluchý na jedno ucho. Všetci sa ľúbia, najradšej sú všetci traja spolu, K. je na nich zvyknutá, bez nich by neprežila. Manžel chodí k psychiatricke do Handlovej, najbližšiu kontrolu má v marci 2021, kontroly si píše do kalendára. Manžel nekričí ani na K. ani na ňu, nikdy ju neudrel a ani K.. Nefajčí, nepije, rozčúli sa, keď príde rodina, vtedy sa poháda, najmä s D. a K..

11. Sudca poučil opatrovníčku, aby aj v budúcnosti konala v záujme nesvojprávnej, zabezpečovala jej bývanie, pravidelnú výživnú stravu, zdravotnú starostlivosť, návštevu lekára, nakladala s finančnými prostriedkami - dôchodkom nesvojprávnej len v prospech nesvojprávnej a len pre jej potreby.

12. Kolízny opatrovník v oznámení z 11.09.2020 uviedol, že krstnou matkou otca nesvojprávnej je G. R., ktorá je 83-ročná dôchodkyňa, žije v mestskom byte a má nepriaznivý zdravotný stav a teda nie jej schopná postarať sa o nesvojprávnu.

13. Zo správy Mestského úradu Handlová z 09.09.2020 vyplývajú údaje zistené z návštevy v domácnosti nesvojprávnej zo dňa 20.08.2020. V správe sa uvádza, že z vyjadrenia otca nesvojprávnej bolo zistené, že splácajú pôžičku vo výške 300,- eur mesačne, keďže otec nesvojprávnej chcel kúpiť dom, peniaze boli minuté na stravu, televízor, práčku. Podľa zistenia mestského úradu je domácnosť okrem drahých TV vybavená skromne, nesvojprávna spáva na gauči, ktorý je prisunutý k manželským posteliám. Ošatenie je skromné. Nesvojprávna bola pred rokom hospitalizovaná vo Vyšných Hágoch pre zápal pľúc. Takmer nekomunikuje. V domácnosti bolo v chladničke varené jedlo, maslo, mlieko, masť, mraznička bola bez zásob, medzi zásobami boli múka, zemiaky, olej. Manželia uvádzali, že starostlivosť o nesvojprávnu zvládajú, že ju kúpu skoro každý deň, berú ju na prechádzky. Otec nesvojprávnej si vzal kolobežku za 1,- eur a spláca ju po 113,- eur. Podľa zistenia mestského úradu má nesvojprávna invalidný dôchodok vo výške 330,- eur, rovnako tak jej matka - opatrovníčka, ďalej otec nesvojprávnej vo výške 400,- eur a nesvojprávna poberá kompenzačný príspevok vo výške 19,094 eur. Náklady na bývanie v byte sú 234,84 eur, ošetrojúcim lekárom nesvojprávnej je MUDr. Špleha. Otec nesvojprávnej navštevuje okrem všeobecného lekára aj MUDr. Cagáňovú a matka nesvojprávnej aj kardiológa.

14. MUDr. Jána Špleha, všeobecný lekár pre dospelých v správe zo dňa 21.8.2020, predloženej kolíznym opatrovníkom, k osobe opatrovníčky nesvojprávnej uviedlo, že je časovo, miestne a osobou orientovaná, kontakt a komunikácia je primeraná stavu - mentálna retardácia stredne ťažkého stupňa, primeranej výživy. Opatrovníčka je dlhodobo sledovaná raz ročne kardiológom. Po fyzickej stránke zvládne bežné, jednoduché úkony v domácnosti bez väčších problémov, tiež pri príprave jedla, dávkovaní liekov a podobne. Zdravotný stav opatrovníčky je dlhodobo stabilizovaný, chodí samostatne, pravidelne na preventívne prehliadky a odborné kontroly, tohto času je bez nastavenej trvalej medikamentóznej liečbe,

sporadicky je preliečená pre vredovú chorobu žalúdka. Dlhodobo chorá a liečená v posledných rokoch nebola. Ambulanciu všeobecného lekára navštevuje v priemere 4-6 ročne a kardiologickú ambulanciu 1-krát ročne. Všeobecný lekár pre dospelých MUDr. Ján Špleha k osobe otca nesvojprávnej v lekárskej správe z 21.08.2020 uviedol, že otec nesvojprávnej je veľmi dobrej výživy, časom, miestom a osobou čiastočne dezorientovaný, kontakt je čiastočne sťažený pre základné ochorenie. Je v dispenzárnej starostlivosti psychiatra pre poruchy osobnosti a iné organicky podmienené poruchy osobnosti a správania. Po telesnej stránke sa lieči na vysoký krvný tlak, pri liečbe tlak stabilizovaný. K celkovému zhoršeniu zdravotného stavu nedošlo, nebýval dlhodobo chorý a liečený ani hospitalizovaný. Na vyšetrenia a ošetrovanie v ambulancii chodí samostatne, doma mu lieky dávkuje manželka. Po fyzickej stránke je spôsobilý vykonávať len veľmi jednoduché a nenáročné činnosti v domácnosti, vyžaduje však dohľad a výpomoc inej osoby pri dodržiavaní liečebného režimu, nad dávkovaním a užívaním liekov, pri administratívnych a právnych úkonoch, pri kontakte s úradmi a podobne.

15. Na výzvu súdu k opatrovníctvu nesvojprávnej reagovali sestry opatrovníčky takto: F. G., majúca 76 rokov, po operáciách používajúca pri chôdzi barle a bývajúca v Novej Bani, sa vyjadrila, že zo zdravotných dôvodov nesúhlasí s opatrovníctvom nesvojprávnej. Nesúhlas vyjadrila aj V. ktorá zdôvodnila svoj nesúhlas vyšším vekom - 76 rokov a zdravotnými problémami. Nesúhlas vyjadrila aj D. H. s odôvodnením vyššieho veku, starostlivosti o svojho chorého manžela a svojimi zdravotnými problémami.

16. Zo správy psychiatra MUDr. Moniky Cagáňovej zo dňa 3.11.2020 k osobe otca nesvojprávnej vyplýva, že psychický stav C. L. je závažne alterovaný pre organickú poruchu osobnosti. Pri poslednom vyšetrení sa potvrdil syndróm demencie stredne ťažkého stupňa, vzhľadom na narušenie kritičnosti úsudku a poruchy pamäte nebol schopný samostatne užívať doporučenú liečbu. Nie je jej známe, že by ohrozoval svoju manželku alebo dcéru v spoločnej domácnosti skôr v zmysle narušenej afektívnej autoregulácie (dráždivosť, verbálna impulzivita). K svojej rodine D. vždy prezentoval naviazanosť. Nesvojprávna bola vyšetrená v jej ambulancii 1- krát dňa 01.10.2013 a opatrovníčka bola vyšetrená v jej ambulancii tiež 1-krát. Nesvojprávna a opatrovníčka neužívajú žiadnu psychofarmakoterapiu. XX.X.XXXXako aj jeho rodina sú odkázaní na 24- hodinovú opatrovateľskú starostlivosť.

17. Zo správy o zdravotnom stave nesvojprávnej podanej všeobecným lekárom pre dospelých MUDr. Jánom Šplehom zo 07.12.2020 na žiadosť súdu vyplýva, že nesvojprávnu prevzal do zdravotnej starostlivosti od 01.03.2016. Nesvojprávna trpí ťažkou Downovou chorobou, ťažkou duševnou zaostalosťou (mentálnou retardáciou, vyšetrená psychiatrom a v sledovaní neurológa pre detské mozgové ochrnutie horných aj dolných končatín s prevahou dolných končatín, s poruchou postoja a chôdze s potrebou pomoci a opory inej osoby, trpiaca inkontinenciou trvalou 3. stupňa, celkovou telesnou slabosťou (asteniou) veľmi nízkej postavy, s hmotnosťou 25 kg, pri vyšetrení nespolupracujúcou, prakticky bez verbálnej komunikácie, vyžadujúca si nepretržitú opatrovateľskú starostlivosť bez nutnej medikamentózne liečby, ako stav trvalý). Od danej doby sa zdravotný stav nesvojprávnej podstatne nezmenil ani po fyzickej, či psychickej stránke. Pri poslednej preventívnej prehliadke dňa 10.6.2019 nesvojprávna vážila 23 kg, pričom hmotnosť v 09/2014 mala 25 kg v 09/2016 23 kg, čo možno hodnotiť ako trvale slabú telesnú výživu na hranici podváhy a podvýživy. Nesvojprávna je sledovaná neurológom, nemá určené pravidelné prehliadky, nemá odporúčanú medikamentóznú liečbu, iba odporúčanie kompletnej opatrovateľskej starostlivosti a používanie inkontinenčných pomôcok. Posledná neurologická kontrola bola 19.07.2019. Po 01.03.2016 bola nesvojprávna na preventívnej prehliadke na základe predvolania cez rodičov 2-krát a to 30.09.2016 a 10.06.2019, kedy bola preočkovaná proti tetanu. Obaja rodičia sa dávajú zaočkovať proti chrípke a prinesú aj dcéru. Naposledy bola dcéra zaočkovaná proti chrípke 28.09.2020. Niekoľko krát v rodine vykonal návštevu v ich byte, niekoľko krát prišli do ambulancie aj s dcérou na vyšetrenie. Je mu ťažko hodnotiť úroveň starostlivosti, pokiaľ ide o hygienu, úpravu zovňajšku a výživy, vzhľadom na mentálnu úroveň oboch rodičov najmä otca. Počas návštevy mu matka ukazovala pripravené jedlá v chladničke, ukazovala uložené plienky, oblečenie, miesto, kde nesvojprávna spáva, ako ju prenáša a podobne. Rodinu videl viackrát v uplynulých rokoch v reštaurácii na obede alebo v meste na prechádzke s kočíkom. Vie však aj o tom, že majú často problém s hospodárením a nedostatkom financií, s ktorými nevedia hospodáriť. Počas týchto niekoľkých návštev nepozoroval žiadne neprimerané alebo nevhodné správanie sa matky ani otca k dcére. Celkový prejav otca je aj vzhľadom na jeho zdravotný stav hlučnejší, ale pri vyšetreniach dcéry pomáhali rovnako obidvaja rodičia a bolo vidieť, že dcéra je na nich naviazaná. V apríli 2017, keď bola hospitalizovaná pre zápalové ochorenie dýchacích ciest, zvládli situáciu pri náhlom horúčkovitom ochorení a privolali

RZP k dcére v odpoľudňajších hodinách aj napriek ich zdravotnému stavu. Po dohode prišli s dcérou na preventívnu prehliadku, aj na očkovanie proti chrípke. Svojím spôsobom sú vzájomne na seba naviazaní, čo prejavujú svorne obaja rodičia aj pri rozhovoroch s nimi. Je vidieť, že majú snahu pri zabezpečení starostlivosti o dcéru, ale nedá sa od nich očakávať, že táto starostlivosť bude vždy primeraná a na úrovni a že budú mať pri hodnotení problémových kritických situácií racionálny úsudok. Najvhodnejšie riešenie pre všetkých by bolo, keby boli pod trvalým dohľadom možno v nejakom sociálnom zariadení, kde by mohli žiť spoločne a pod kontrolou. Nesvojprávna neužívala pri jej prevzatí do zdravotnej starostlivosti žiadnu liečbu a nemala ju ani odporučenú odbornými lekármi. Má odporučené používanie inkontinenčných pomôcok, ktoré jej chodia rodičia, najčastejšie otec pravidelne mesačne predpisovať. Pri návštevách lekára v ambulancii nesvojprávnu vždy sprevádzali obaja rodičia. Nakoľko ambulancia je na 1. poschodí budovy a nie je tu inštalovaný výťah, musia ju vynášať obaja po schodoch. Nesvojprávna je dispenzarizovaná u neurológa, na túto odbornosť je viazané odporúčanie inkontinenčných pomôcok. Naposledy bola vykonaná kontrola dňa 19.07.2019 s platnosťou na 1 rok. Pomôcky sú, vzhľadom na epidemiologickú situáciu, naďalej predpisované v mesačnom limite.

18. Podľa § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

19. Podľa § 277 ods. 2 CMP súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

20. Rozsudkom Okresného súdu Prievidza č.k. 13Ps/22/2005-19 zo dňa 27.5.2005 bola posudzovaná K. L., nar. XX.XX.XXXX pozbavená spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu a za opatrovníčku jej bola ustanovená K. L., nar. XX.XX.XXXX, jej matka. Oprávnením aj povinnosťou opatrovníčky podľa rozhodnutia súdu je starať sa o opatrovanú, preberať za ňu dôchodok, zastupovať je pred súdmi, orgánmi verejnej správy, peňažnými a finančnými ústavami, orgánmi činnými v trestnom konaní, notárskymi úradmi a spravovať jej veci tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich majetkových právach. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 14.07.2005.

21. Predpokladom pre ustanovenie určitej osoby za opatrovníka osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony je súhlas tejto osoby s prevzatím funkcie opatrovníka, ale aj predpoklady pre výkon činnosti opatrovníka. Z rozhodnutia vo veci sp. zn. 13Ps/22/2005 možno vyvodíť, že v danom čase XX. (matka K. L. mladšej) spĺňala predpoklady pre ustanovenie jej osoby za opatrovníka K. L. mladšej. V čase rozhodovania vo veci sp. zn. 13Ps/22/2005 v tom čase účinné ustanovenie § 189a ods. 1 O.s.p. a § 192 ods. 1 O.s.p. bolo procesným uskutočnením § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony, alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. Ustanovený opatrovník má svoje práva a povinnosti vykonávať riadne a v najlepšom záujme zastupovaného, t.j. v tomto prípade tak má konať ustanovená opatrovníčka posudzovanej G.y L., nar. X.X.XXXX, t.j. K. L., nar. XX.X.XXXX, ktorá je matkou posudzovanej.

22. V tomto prípade súd nekonal o návrhu opatrovníčky na jej odvolanie z funkcie opatrovníka, ale začal konať bez návrhu o zmenu opatrovníka z podnetu Mesta Handlová. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by ustanovená opatrovníčka stratila spôsobilosť na výkon svojej funkcie, že by porušovala svoje povinnosti alebo zneužívala svoje práva alebo by tu boli iné vážne dôvody pre jej odvolanie.

23. Z vykonaného dokazovania bolo zistené, že nesvojprávna spolu so svojou opatrovníčkou (matkou) a svojím otcom žijú aj v súčasnosti v spoločnej domácnosti v 1-izbovom mestskom byte v Handlovej. Nesvojprávna i jej rodičia sú poberateľmi invalidného dôchodku a nesvojprávna aj kompenzačného príspevku. Zistenie kolízneho opatrovníka, že domácnosť je mierne zanedbaná, so starým zariadením, (skromné bytové pomery) nemôže samo o sebe diskvalifikovať opatrovníčku z výkonu tejto funkcie. Pri opakovaných návštevách kolízneho opatrovníka bola posudzovaná pokojná, bolo o ňu postarané. Zdravotný stav nesvojprávnej si vyžaduje 24-hodinovú starostlivosť, keďže nesvojprávna je nechodiaca, inkontinentná, vydávajúca len neartikulované zvuky, bez nutnej medikamentóznej liečby. O nesvojprávnu sa opatrovníčka osobne stará. Je pravdou, že opatrovníčke je diagnostikovaná mentálna retardácia stredne ťažkého stupňa, ale vychádzajúc zo správ jej ošetrojúceho lekára MUDr. Jána Šplehu, je

opatrovníčka časovo, miestne a osobou orientovaná, primeranej výživy, kontakt a komunikácia s ňou je primeraná jej zdravotnému stavu. Po fyzickej stránke zvládne bežné, jednoduché úkony v domácnosti bez väčších problémov, tiež pri príprave jedla, dávkovaní liekov a podobne. Jej zdravotný stav je dlhodobo stabilizovaný, chodí samostatne, pravidelne na preventívne prehliadky a odborné kontroly. V posledných rokoch dlhodobo chorá a liečená nebola. Otec nesvojprávnej je v dispenzárnej starostlivosti psychiatra pre poruchy osobnosti a iné organicky podmienené poruchy osobnosti a správania. Na vyšetrenia a ošetrovanie v ambulancii chodí samostatne, doma mu lieky dávkuje manželka. Po fyzickej stránke je spôsobilý vykonávať len veľmi jednoduché a nenáročné činnosti v domácnosti, vyžaduje však dohľad a výpomoc inej osoby pri dodržiavaní liečebného režimu, nad dávkovaním a užívaním liekov, pri administratívnych a právnych úkonoch, pri kontakte s úradmi a podobne. Zo správ ošetrojúceho lekára i kolízneho opatrovníka vyplýva, že starostlivosť opatrovníčky o nesvojprávnu je limitovaná mentálnou schopnosťou a úrovňou opatrovníčky. Napriek tomu z vykonaného dokazovania vyplynulo, že opatrovníčka sa o nesvojprávnu stará osobne od jej narodenia, navyše v domácom prostredí, v ktorom má nesvojprávna vlastné lôžko a ktoré prostredie dôverne pozná. Opatrovníčka poskytuje nesvojprávnej bývanie v byte (treba zdôrazniť, že opatrovníčka spolu s manželom vykonávajú úhradu za mestský byt a za odber vody pravidelne v predpísanej výške a že vo vzťahu k bytu nemajú žiaden dlh), stravu, dbá o jej hygienu (umýva ju, kúpe, prebaľuje obleka, a pod., venuje sa jej, chodí s ňou na prechádzky, na predpísané kontroly a vyšetrenia k lekárom) a v neposlednom rade lásku. Zdravotný stav nesvojprávnej sa od 1.3.2016 podstatne nezmenil ani po fyzickej, či psychickej stránke. Opatrovníčka s nesvojprávnu absolvuje predpísané preventívne prehliadky, očkovania, preočkovania. Pre nesvojprávnu je dôležité, že žije v rodinnom prostredí, so svojimi rodičmi, a že medzi nimi navzájom je pevná citová väzba. Toto zistenie vyplýva nielen z verbálneho vyjadrenia opatrovníčky, ale aj z vyjadrenia kolízneho opatrovníka, ktorý uviedol, že nesvojprávna je citovo naviazaná najmä na svoju matku, tiež z lekárskej správy MUDr. Švehlu, ktorý uviedol, že počas niekoľkých návštev nepozoroval žiadne neprimerané alebo nevhodné správanie sa matky ani otca k dcére, že celkový prejav otca je aj vzhľadom na jeho zdravotný stav hlučnejší, ale pri vyšetreniach dcéry pomáhali rovnako obidvaja rodičia a bolo vidieť, že dcéra je na nich naviazaná, že svojím spôsobom sú vzájomne na seba naviazaní, a tiež z vlastného zistenia súdu. Na obe pojednávania sa opatrovníčka dostavila načas, na prvé aj s posudzovanou. Zo správania medzi opatrovníčkou a nesvojprávnu navzájom bolo evidentné, že nesvojprávna bola čisto oblečená, počas pojednávania sa obracala na matku, napriek vydávaným nezrozumiteľným slovám jej opatrovníčka rozumela a vedela, čo chce nesvojprávna povedať, porozumela, že nesvojprávna si pýta jesť alebo chce už odísť, že prišla autom a pod. Keď sa opatrovníčka obrátila k posudzovanej s otázkou: „ dáš mi pusú?“, posudzovaná dala opatrovníčke pusú. Opatrovníčka potvrdila, že jej manžel si vzal pôžičku, ktorú spláca, ale vylúčila, že by sa splátky vykonávali z dôchodku nesvojprávnej. Do domácnosti kúpili chladničku, pračku, sporák. Ďalšie pôžičky odmieta. Zdôraznila, že všetci traja (ona, manžel a nesvojprávna) sa ľúbia, že najradšej sú všetci traja spolu, že Alenka (nesvojprávna) je na nich zvyknutá, že bez nich (rodičov) by neprežila. V súvislosti so zistením, že do domácnosti sú nakupované nepotrebné veci a potravinové zásoby nie sú dlhodobé, že otec nesvojprávnej si vzal pôžičku a miňa peniaze na nepotrebné veci (drahé TV, kolobežka), t.j. s problémom s hospodárením s finančnými prostriedkami, súd poučil opatrovníčku, aby nakladala s finančnými prostriedkami nesvojprávnej len v prospech nesvojprávnej a len na zabezpečenie jej potrieb.

24. V konaní nebolo zistené, že napriek psychickému stavu otca nesvojprávnej by tento ohrozoval svoju manželku alebo dcéru v spoločnej domácnosti (skôr v zmysle narušenej afektívnej autoregulácie (dráždivosť, verbálna impulzivita)) - vid' správa MUDr. Cagáňovej a výsluch opatrovníčky. Podľa správy MUDr. Cagáňovej otec nesvojprávnej k svojej rodine vždy prezentoval naviazanosť.

25. Kolízny opatrovník zmenu opatrovníka zdôvodňoval v tomto konaní rovnako ako v predchádzajúcom konaní (že opatrovníčka svoju funkciu nevykonáva riadne a v záujme nesvojprávne, že v domácnosti chýbali potravinové zásoby, že otec nesvojprávnej nehospodárne nakladá s finančnými prostriedkami rodiny, že opatrovníčka, ktorá je jej matkou trpí Downovým syndrómom, mentálnou retardáciou, že otec je mentálne retardovaný s poruchou osobnosti) a za najlepšie riešenie tejto situácie považuje umiestnenie nesvojprávnej v zariadení sociálnych služieb. S týmto názorom opatrovníčka nesúhlasí, naopak verbalizovala, že bez nesvojprávnej by neprežila, že ani nesvojprávna by nedokázala žiť bez nej a otca, že nesvojprávna je na nich zvyknutá.

26. Súd majúc za to, že nie sú dané dôvody na odvolanie súčasnej opatrovníčky, súd konanie začaté bez návrhu zastavil. Podľa názoru súdu je v záujme nesvojprávnej, aby opatrovníctvo vykonávala osoba,

ktorá je jej matkou. Opatrovníčka a súčasne matka sa o nesvojprávnu dlhodobu (od narodenia) stará, pozná a vníma potreby nesvojprávnej, rozumie jej, obe sú navzájom citovo prepojené. Nesvojprávna nevie hovoriť, jej nezrozumiteľnej komunikácii ale opatrovníčka rozumie. Nesvojprávna býva v prostredí, ktoré dobre pozná, na ktoré je zvyknutá, žije s pre ňu najbližšími osobami, preto sa javí, že nie je vhodná zmena prostredia a osoby, ktorá by vykonávala funkciu opatrovníka. V širšej rodine nesvojprávnej nie je nikto, kto by súhlasil s prevzatím funkcie opatrovníka. Súd dodáva, že v súlade s § 277 CMP bude naďalej dohliadať na spôsob výkonu funkcie opatrovníka K. staršou.

27. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 52 CMP.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).